



ОБРАЗНОТО И ЕМОЦИОНАЛНО ВЪЗПРИЕМАНЕ НА МУЗИКАТА – ПЪТ КЪМ ФОРМИРАНЕ НА МЕКИ УМЕНИЯ

Смилена Смилкова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас

THE IMAGERY AND EMOTIONAL RECOGNITION OF MUSIC – A WAY OF DEVELOPING SKILLS

Smilena Smilkova

University “Prof. d-r Asen Zlatarov” – Burgas

Abstract: A survey conducted among students studying Pre-school and Primary School Pedagogy, Pre-school pedagogy with a foreign language, Primary school pedagogy with a foreign language and social pedagogy gives an idea of the understanding of music in a most common sense among young people who are trained in pedagogical specialities. Answers to questionnaire questions provide information not only about the visual comprehension and interpretation of the musical language by the individual but also about the soft skills that are formed through the music..

Keywords: music, imagery, emotionality, soft skills

Музиката – това необятно и вдъхновяващо изкуство присъства под различна форма и начин в човешкия живот. Тя въздейства на чувствителността, емоционалността, сензитивността и мисълта, чрез невидимите нишки на звука, организирани, одухотворени, материализирани и претворени от автора – творец. Изборът на тип, стил, характер музика е индивидуален, но той е продиктуван от личностната нагласа, чувствителност, настроение или необходимост.

Според руския учен Хуторской, формирането на съвременното образование се гради на няколко важни умения/компетентности: ценностно-символни, учебно-познавателни, информационно-комуникативни и общокултурни и личностно-усъвършенстващи [1]. Музиката в своята универсалност на въздействие би могла да се впише във всяка една от изброените компетенции и като форма на обучение, и като средство за възпитание, и като сила на внушение.

"Soft skills" или "Меки умения" е термин, който се използва, за да определи черти от поведението/характера на човек: лични навици, език, начин на комуникация, управление на хора и задачи, лидерство и т.н. умения, които характеризират отношенията с други хора. Меките умения се различават от твърдите най-ясно по измеримостта си. Твърдите умения обикновено са количествено и/или по-степенно



измерими (степен на знание на чужд език, за работа със софтуер или за строителство), докато меките умения са наблюдаеми, по-трудно количествено измерими и са видими предимно в оценка на качеството у даден човек [2].

„С течение на времето сме осъзнали и утвърдили, че професионалните умения могат да бъдат преподавани (вие не се раждате инженери, копирайтъри или дори графични дизайнери, така че явно това са неща, на които можете да се научите), но сме избягали от отговорност, когато става въпрос за неща като способност за взимане на решения, активно участие, липса на страх от провал, говорене с увереност, работа в екипи, осъзнаване на истината, споделяне на истината, вдъхновяване на останалите, полагане на допълнителни усилия, загриженост и желание за промяна“ [3].

Според Сет Годин има 5 големи категории умения, всяка от които има множество подкатегории [3]:

- Самоконтрол – умение да се правят нещата в дългосрочен план.
- Продуктивност – да се изпълняват задачи, които не са стандартни и измерими.
- Мъдрост – опитът превръща във възрастни и пораснали хора.
- Възприятие – да се забелязват неща, преди други да ги посочат.
- Въздействие – харизматичност.

През 2019 г. е проведено проучване за образното и емоционално възприемане на музиката, чрез анкетиране на 50 студенти от специалности ПУПЧЕ, НУПЧЕ, ПНУП и СП от ФОН – Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас. Отговорите на въпросите от анкетата носят информация не само за образното разбиране и интерпретиране на музикалния език от отделната личност, а и за меките умения, които се формират чрез музиката. Анкетата е анонимна и включва 11 въпроса –открити и закрити по форма. Предмет на настоящия материал е част от проведената анкета, която касае същността на разглежданата проблематика.

АНКЕТА

1. Музика с какво темпо предпочитате да слушате?
а/ бърза б/ бавна в/ умерена
2. Защо?
3. Според Вас тихата динамика в музиката какви чувства и образи „рисува“?
4. А силната динамика?



От предложените въпроси един е закрит. В него е допустим повече от един отговор. Този въпрос позволява и количествено /процентно/ съпоставяне на отговорите. Целта на трите открити въпроса е да се даде възможност на анкетираните да проявят творческо отношение към разбирането си за музикалното въздействие и при желание да разкрият своето образното и емоционално мислене и възприемане на музикалния език. В голяма степен отговорите на откритите въпроси по смисъл и съдържание са идентични, в резултат на което са обобщени. Обърнато е внимание на творческата изява на мисълта на някои от респондентите.

Бавната музика е най-малко предпочитана от студентите (17%) - по 2 % при ПУПЧЕ, НУПЧЕ и ПНУП и 11% - СП. Интересно е, че резултатите, отнасящи се до предпочитане към бързата и умерена музика са идентични – по 50% за двете темпа. Обосновката на резултатите е във въпрос № 2. Студентите от ПУПЧЕ, НУПЧЕ и ПНУП не са отговорили за отношението си към бавната музика. Студентите СП отговарят кратко и еднообразно: действа релаксиращо и успокояващо; дава възможност за развитие на представите; зависи от емоционалното ми състояние; харесва ми. Самата мисъл за бързина може би стимулира и активира образността в изказа и определенията:

- зарежда ме; създава настроение; изпълва с енергия; кара ме да се усмихвам и танцувам (ПУПЧЕ);
- мразя бавните работи; не ме натъжава; създава радостно настроение (НУПЧЕ);
- повдига настроението (ПНУП);
- по-разведряваща и приповдигната е; динамична личност съм с динамичен живот; внася настроение,жизненост; харесвам такъв тип музика (СП).
- умерената музика повече се слива с настроенията и чувствата (ПУПЧЕ);
- много често подхожда на настроението ми; мога да я възприема най-добре; не е психически натоварваща или изнервяща (НУПЧЕ);
- разтоварваща е; успокоява; действа положително; нищо крайно не е добро (ПНУП);
- въздейства ми много силно и ме кара да мечтая и да се чувствам добре; релаксираща; зарежда ме с положителни емоции и чувства;звучи най-балансирано; обичам спокойствието и съм умерен човек (СП).

Въпроси № 3 и 4 се отнасят към динамиката като музикално-изразно средство. Съпоставянето на контрастните като сила динамики, провокира и контрасти в личностното образно възприемане на музиката.

Тихата динамика определено „рисува“ лирични образи: любов, тъга, спокойствие, нежност, релакс. В частност:



- прошка; меланхолия; лекота; ефирност; размисъл; дълбоко чувствени, наситени с много емоции (ПУПЧЕ);
- деликатни чувства; очакване; мистерия; романтика; позитивни образи; красиви пейзажи (НУПЧЕ);
- образ на вятър; лежерност; приспиваща; уравновесеност (ПНУП);
- блаженство; топли цветове; почивка; страдание; красота; гали душата; време за равностетка; сложни чувства; природа; мир (СП).

Силната динамика като цяло създава усещания за радост, игра, веселие, забава, щастие. Сякаш със силата на звучността се променя и силата на образната и цветова палитра на емоциите, чувствата и мислите:

- увереност; победа; сила, протест; експресивни чувства; динамични образи; патетичност; усет за танц; сърцето бие и усещаш, че си жив (ПУПЧЕ);
- зарежда; приповдигнатост; борбеност; ентузиазъм; напрежение; силни и обсебващи чувства; пиков момент (НУПЧЕ);
- понякога напрежение; агресия; сила, власт; грозни образи; напруга ме (ПНУП);
- свобода; енергия; зарежда; силни емоции и чувства; време за купон; мобилизира за работа; възторг; упоритост, смелост; бягане; агресия; превъзбуденост; вдъхновява ме да творя; прави те буен и развълнуван; ободрява (СП).

Всичко изброено до тук води до следните изводи:

1. Музиката безспорно влияе върху образната и емоционална чувствителност на личността.
2. Музиката стимулира различни усещания, мисли, образи и чувства, които предизвикват желание за свободно изявяване на личността.
3. Голямо значение при възприемане и въздействие на музиката имат музикално-изразните средства: мелодия, темпо, динамика, ритъм и др.
4. Човешката сетивност, провокирана от интерпретацията на музикалния език (музиката в най-общ смисъл) може да възвиси личността, или да я „натовари“.
5. Пътят към развитие на меки умения чрез музика зависи от личностната подготовка (опит, познание, заложи, умения интелигентност, темперамент) както на обучавания, така и на обучаващия.

Литература

[1] Хуторской А. В. – Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по разному? Пособие для учителя. Москва, (Серия „Педагогическая мастерская“). ВЛАДОС ПРЕСС. 2005.



[2] ipc.bas.bg/media/DOGOVORI/BG05M2OP001-2_009-0023/Blanka_Program.pdf

[3] <https://medium.com/...bg/нека-спрем-да-ги-наричаме-меки-умения-98d6d5f768cd>

За контакт с автора:

ас. д-р Смилена Смилкова

e-mail: smilenads@abv.bg